
Z CIZÍCH ARMÁD

NĚKTERÉ NÁZORY NA ORGANISOVÁNÍ A VEDENÍ OBRANNÉHO BOJE AMERICKOU ARMÁDOU

Americké názory na způsob vedení obranného boje prošly od druhé světové války řadou změn, na které měly vliv zkušenosti z bojů v Koreji a hlavně vývoj taktických atomových zbraní.

V druhé světové válce i na počátku války v Koreji byla prosazována koncepce ohniskové obrany, při čemž jednotlivá ohniska obrany byla propojována spojovacími zákopy. V mezerách mezi ohnisky byly zřizovány minové a drátěné zátarasy postřelované palbami pěchotních zbraní. Přes velkou hustotu minových a jiných zátarasů korejští vojáci a čínští dobrovolníci těmito mezerami pronikali (zvláště v noci nebo za omezené viditelnosti), napadali ohniska z týlu a způsobovali americkým vojskům značné ztráty. Proto přistoupilo velení americké armády v průběhu bojů k budování zákopové obrany, při níž byla jednotlivá ohniska propojována střeleckými zákopy a bojová sestava jednotek prvního sledu byla rozmístována po celé délce zákopů.

V roce 1952 až 1953 po rozšíření výroby taktických atomových zbraní (malé a střední ráže), jejich nosičů na cíl (řízených střel, atomového dělostřelectva, dělostřeleckých raket) a jejich začleněním do výzbroje ozbrojených sil vznikla nutnost přizpůsobit obranu novým podmínkám. Základním požadavkem bylo uchránit živou sílu a bojovou techniku před ničivými účinky atomových zbraní, zabránit hlubokému průlomu útočníka a uchovat co největší aktivnost obrany.

Při zkoumání těchto základních požadavků bylo konstatováno, že dosavadní způsob provádění posíční obrany neumožňuje v plném rozsahu současně splnit tyto požadavky. Proto byl dosavadní způsob posíční obrany přizpůsoben novým podmínkám a kromě toho bylo rozhodnuto provádět i jinou formou obrany, tzv. mobilní obranu. V současné době se tedy obrana americké armády dělí na dva hlavní druhy — posíční a mobilní. Oba druhy obrany se zpravidla kombinují, např. polní armáda může zaujímat jedním sborem mobilní obranu a zbývajícími sbory posíční obranu. Obdobně může zaujímat kombinovanou obranu i armádní sbor. Je však možné, že na některém směru bude zaujímana jen posíční nebo jen mobilní obrana.

Posíční i mobilní obrana mají mnoho stejných rysů. Obě mají být úporné, hluboké a aktivní, mají zabezpečovat protitankovou, protivýsadkovou, protivzdušnou obranu a ochranu před zbraněmi hromadného ničení. Liší se od sebe především bojovou sestavou vojsk a způsoby vedení boje o udržení obranného postavení.

Základem posíční obrany jsou jednotlivé uzly odporu obsazené bojovými skupením, rozmístované podél fronty i do hloubky. Vzhledem k ničivým účinkům zbraní hromadného ničení má být vzdálenost mezi jednotlivými uzly odporu taková, aby výbuchem jedné atomové pumy

20 KT nebylo vyraženo více než jedno bojové skupení (pěší prapor). K dosažení tohoto cíle se počítá, že šířka uzlů odporů bojových skupení může dosahovat 4 až 5 km a šířky mezer mezi nimi do 2 km. Z toho vyplývá, že se při organisování posílení obrany za používání atomových zbraní americká armáda vrací zpět ke koncepci ohniskové obrany.

Zároveň s rozptýlením bojové sestavy do šířky rozptyluje se bojová sestava též do hloubky. Cílem prohloubení obrany je přinutit protivníka při průlomu jednotlivých postavení k přemístění dělostřelectva a k organisování nového útoku a při průlomu jednotlivých pásem k přemístění i palebných postavení základních prostředků atomového napadení taktického dosahu (dostřelu do taktické hloubky).

Základním úkolem svazků prvního sledu při vedení posílení obrany je udržet hlavní pásmo obrany. Velení americké armády však počítá, že přes úpornou obranu nelze, vzhledem k hromadnému použití atomových zbraní, vyloučit možnost hlubokého průlomu obrany. Proto mají být v jednotlivých případech soustředěny hlavní síly ne k boji o hlavní pásmo, ale k boji o celou taktickou hloubku (druhé pásmo obrany), někdy i k boji o operační hloubku obrany (boj za armádní pásmo obrany). V názorech na vyřešení této otázky se američtí vojenští odborníci různí. Tak např. časopis *US News and World Report* z října 1955 uvádí, že při vedení soudobé obrany je nutno soustředit hlavní síly obránce na zničení protivníka v hloubce obrany. Za tím účelem mají jednotky prvního sledu vést boj na zdrženou, vyčerpávat útočníka a umožnit tak hlavním silám soustředěným v hloubce provést mohutný protiúder a obklíčit a zničit hlavní uskupení útočníka. Jinou variantu obrany uvádí časopis *Combat Forces Journal* z června 1955 pod názvem „Pavučinová obrana“. Podstatou této obrany mají být jednotlivá ohniska obrany zaujímaná bojovými skupením, rozptýlená podle terénu do celé hloubky obrany, při čemž systém rozmístění těchto ohnisek nemá tvořit souvislá obranná postavení a pásma. Ohniska mají být samostatná, nemusí být navzájem podporována palbou z pěchotních zbraní. Mají být zřizována na nejdůležitějších směrech. Autor článku počítá, že útočník bude muset při postupu organisovat řadu dílčích útoků na jednotlivá ohniska, čímž se značně vyčerpá a projeví svůj zámysl. Tento návrh uskupení obrany byl však pro svou pasivnost většinou amerických vojenských odborníků zamítnut.

Velká důležitost je za používání atomových zbraní přikládána zřizování zabezpečovacího pásma. V normálních podmínkách bylo zabezpečovací pásmo zřizováno jen při zaujímání obrany mimo dotyk s útočníkem. V soudobých podmínkách má být zabezpečovací pásmo zřizováno podle situace i v dotyku s protivníkem odvedením hlavních sil z hlavního pásma obrany do hloubky obrany, kde se organisuje nová obrana. V takovém případě přejímají jednotky ponechané v dotyku úkoly všeobecného a bojového zajištění. Odsun hlavních sil do hloubky obrany má být proveden utajeně. Počítá se při tom, že bude-li odsun proveden utajeně krátce před vyražením útoku, vyčerpá se útočník provedením atomové, letecké a dělostřelecké přípravy zteče, při čemž při dalším postupu bude nucen organisovat nový útok.

Při boji v zabezpečovacím pásmu i při boji v taktické i operační hloubce

má být útočník soustavně ničen zbraněmi hromadného ničení. Atomových zbraní má být přitom používáno hromadně na nejdůležitější uskupení útočníka. Zvláště pečlivě má být plánováno jejich použití při protipřípravě a při podpoře protiztečí (protiúderů). Kromě provedení atomových úderů atomovým dělostřelectvem, dělostřeleckými raketami a řízenými střelami uvažuje velení americké armády o použití předem uložených atomových náloží. Odpalování těchto náloží má podle *Military Review* z března 1956 provádět ženijní vojsko. Jako náloží má být používáno atomových zbraní o malém ekvivalentu (1 i více KT). Mají být ukládány do míst, kde se předpokládá soustředění vojsk protivníka (výchozí položení k útoku, prostory soustředění apod.), nebo v místech, jejichž poškození (zamoření) může zpomalit postup útočníka (např. soutěsky). Počítá se, že i když nezpůsobí největší ztráty, budou mít vysoký morální účinek. Tyto atomové nálože mají být přenosné jednou osobou, a mohou jimi být proto vyzbrojeny též záškodnické jednotky působící v zabezpečovacím pásmu nebo v týlu útočníka.

Při organisování posíční obrany je věnována velká pozornost ženijní úpravě terénu. Při řešení této otázky byly uváděny názory, že by pro vybudování obrany, která by byla plně odolná proti účinkům atomových zbraní, bylo třeba dlouhé doby a velkého počtu pracovních sil a materiálu, jehož přísun byl kladl téměř nesplnitelné požadavky na týlové služby. Proto má být ženijní úprava terénu podřizována vývoji situace a daným možnostem. Počítá se, že soudobé ženijní stavby poskytují poměrně účinnou ochranu před tlakovou vlnou, a proto hlavní úsilí obránce má být vynaloženo na jejich zřízení a využíování.

Při pokusných výbuších atomových pum bylo zjištěno, že jednotlivé okopy a okopy pro dvojice jsou odolnější před účinky tlakové vlny než střelecké zákopy. Na příklad okopy hluboké 1,8 až 2 m vybudované v hlinité nebo v hlinitopísčité půdě ve vzdálenosti 1000 až 1200 m od epicentra výbuchu 20 KT atomové pumy zůstaly po výbuchu téměř neporušeny, přičemž sousední zákopy byly značně narušeny. Přesto se však podle amerických názorů nelze zcela vyhnout budování zákopové sítě. K urychlení budování zákopové sítě a různých opevňovacích objektů počítá americké velení s rozsáhlým používáním různých zemních strojů (rypadel, graderů, zákopových pluhů a hlubidel). Podle časopisu *Army — Navy — Air Force Journal* z 16. března 1957 vyhloubí nové kolové zákopové hlubidlo ve střední půdě za 1 minutu asi 6 m zákopu hlubokého 1,2 m. Kromě strojů počítá americké velení při budování obrany v operační hloubce s rozsáhlým používáním civilního obyvatelstva, popřípadě i válečných zajatců.

Proti dřívějším podmínkám je za používání atomových zbraní věnována velká pozornost zřizování kolektivních úkrytů pro osoby i pro materiál. K zrychlení stavby těchto úkrytů počítá americké velení s používáním vrtacích souprav s vrtáky různého průměru, upevněných na autech nebo na traktorech. Podle některých údajů je možno vyhloubit vrtákem o průměru 1,8 m jámu hlubokou až 6,7 m a vrtákem o průměru 2,7 m jámu hlubokou 7,6 m. Kromě toho se počítá se zásobováním vojsk prefabrikáty různých železobetonových úkrytů vyráběných předem v továrnách a sestavovaných až na místě stavby. Železobetonové úkryty jsou různého druhu.

Jejich odolnost se řídí podle tloušťky stěny a vrstvy zemního nakrytí. Přibližné údaje o odolnosti úkrytů jsou uvedeny v této tabulce:

Tloušťka stěny	Vrstva zemního nakrytí	Zabezpečuje ochranu na vzdálenost od epicentra výbuchu 20 KT atomové zbraně
10 cm	90 cm	400 m
7,5 cm	60 cm	600 m
5 cm	30 cm	800 m

Kromě budování zemních staveb zvyšuje se úloha zátarasů všech druhů, jejichž úkolem je zpomalit postup útočníka, usměrnit jeho postup do prostoru výhodného pro obránce nebo mu zabránit v ovládnutí důležitých prostorů (objektů). Ženijní zátarasy jsou podle názoru západních vojenských odborníků značně odolné proti účinkům atomových zbraní. Stupeň jejich zničení závisí především na ráži atomové pumy, na výšce výbuchu a na druhu min. Při výšce výbuchu 600 m budou zátarasy zničeny do vzdáleností uvedených v této tabulce:

Ráž atomové pumy	Vzdálenost od epicentra v m	
	zničení tlakových min	smetení kolíků, přetrhání drátu
5 KT	do 500	do 275
20 KT	do 640	do 365
20 KT	do 820	do 460

Za nejúčinnější druh zátarasů jsou považována minová pole, která se na nebezpečných tankových směrech mají zřizovat v celé šířce a do celé hloubky obrany. Je-li dost času, zřizují se formou pásů zátarasů umístěných postupně za sebou. Při plánování jejich rozmístění mají být brány v úvahu předpokládané směry protiztečí záloh a možnost přechodu z obrany do útoku.

Požadavky na hustotu minových polí a hustotu zaminování se značně zvýšily. Za minimální účinnou hustotu je sice považována hustota 1 protitanková mina (nebo 2 protipěchotní miny) na 1 yard, tj. 1095 min na 1 km, avšak smíšená minová pole zřizovaná na hlavních směrech, která mají způsobit protivníku značné ztráty, mají mít hustotu 2 protitankové miny a 12 protipěchotních min (z toho čtyři šrapnelové) na 1 yard minového pole. V hloubce obrany mají být zřizována přehradná minová pole. Tato minová pole mají chránit boky a styky vojsk a usměrnit, popřípadě i zastavit postup protivníka na dobu potřebnou k soustředění a přípravě záloh k protizteči. Pro zřízení těchto minových polí se počítá s hustotou až 3 proti-

tankové miny a 12 protipěchotních min (z toho čtyři šrapnelové) na 1 yard minového pole.

Vycházejí z uvedeného způsobu minování a z hustoty min lze počítat, že v obranném úseku bojového skupení (pěšího pluku), které brání první a druhé postavení, může být na 1 km fronty asi 4000 i více protitankových min a asi 600 protipěchotních min, z nichž polovina až dvě třetiny jsou v zabezpečovacím pásmu a před předním okrajem obrany a zbytek v hloubce obrany.

Požadovaná hustota min vyvolala širokou diskusi, během níž se v americkém tisku objevily názory, že uvedených hustot nebude možno dosavadními prostředky a silami ženijního vojska ani za pomoci ostatních druhů vojsk a služeb dosáhnout. Tak např. Military Review z března 1956 vyjadřuje názor, že by na zřízení 1 km minového pole s touto hustotou bylo nutno přisunout 100 t materiálu, což by při zvýšené spotřebě ostatního ženijního i jiného materiálu nebylo možno dosavadními dopravními prostředky zvládnout. Jiný autor navrhuje v Combat Forces Journal z července 1954 řešit tento problém kladením min z vrtulníků a doporučuje k tomu účelu použít vrtulníku H-19 SIKORSKI.

Další autor doporučuje v časopisu Army ze září 1957 vůbec upustit od zřizování souvislých minových polí a přejít k osovému zaminování komunikací, protože se mu požadované hustoty, i minimální při šířkách obranných pásem a úseků zdají ve srovnání s prostředky a silami, které jsou na jejich zřízení k dispozici, nereálné. Z těchto i z jiných úvah je zřejmé, že mezi veliteli americké armády není dosud v otázkách minování jednotného názoru.

K usnadnění výcviku v minování a k zrychlení minování byl v americké armádě zaveden od konce roku 1955 jednotný způsob minování. Minové pole zřizované novým způsobem se skládá ze tří i více řad min, při čemž se každá řada min skládá ze dvou řad skupin min. Jednotlivé skupiny min mohou být tvořeny 1 protitankovou a až 4 protipěchotními minami nebo 1 až 5 protipěchotními minami.

K urychlení zřizování minových zátarasů se počítá i s použitím zatarasovačů, které jsou v ženijním středisku ve FORT BELVOIR vyvíjeny v několika typech. Všechny z nich jsou dosud ve stadiu zkoušek a o jejich zavedení do výzbroje nebylo dosud rozhodnuto.

Zároveň s ženijním vybudováním obrany se věnuje značná pozornost maskování všech ženijních staveb a klamání protivníka. Za tím účelem se v tisku doporučuje zřizovat klamné obranné rajóny, klamná palebná postavení dělostřelectva a řízených střel, klamné prostory soustředění druhých sledů a provádět klamný provoz na pojičkách, klamné přesuny vojsk, klamné údery a léčky.

Správné používání maskování zabezpečí podle názorů velení americké armády utajení vlastních sil a prostředků před protivníkem a jeho překvapení a oklamání. Na důležitost maskování je poukazováno i v různých odborných vojenských časopisech. Tak se např. v Military Review z března 1956 zdůrazňuje, že mezi maskováním a splněním taktického úkolu je přímý vztah. Hlavní význam maskování záleží prý v tom, že maskování umožní překvapení a oklamání protivníka a způsobí zpomalení jeho postupu, protože protivník, který musí prohlížet všechny objekty, bude postupovat velmi pomalu.

K maskování se používá přirozeného nebo umělého maskovacího materiálu. Přednost se má vždy dávat přirozenému maskovacímu materiálu, který maskuje i před pozorováním nebo fotografováním pomocí infračervených paprsků. Z umělého materiálu se používá hlavně různých maskovacích sítí, které se k zvýšení odolnosti proti tepelným účinkům atomových zbraní natírají nebo impregnují nehořlavými nátěry nebo roztoky.

Mobilní obrana, která má vyřešit dosavadní nedostatky posícní obrany, je podle časopisu *Armor* z července 1955 druh obrany, při jehož provádění se používá k zmaření útoku protivníka manévru silami v součinnosti s podpůrnou palbou všech druhů zbraní a s co nejvyšším využitím výhod terénu. K splnění tohoto cíle se počítá s vyčleněním hlavních sil do zálohy, zatím co menší síly budou bránit přední obranné postavení a budou v součinnosti s ženijními zátarasy usměrňovat postup útočníka do prostoru, který umožňuje zničit jej atomovými zbraněmi a protiztečí vyčleněných záloh.

Přestože hlavním úkolem mobilní obrany je stejně jako v posícní obraně zastavit postup útočníka a zničit ho silnými protiztečemi, není při mobilní obraně nejdůležitější udržet postavení bráněné prvními sledy, nýbrž naopak se počítá, že při houževnatém odporu vojsk v opěrných bodech na předním obranném postavení může dojít k jejich obklíčení a zničení. Proto nepovažují američtí odborníci za nejdůležitější čáru, kterou v současné době obránce drží, nýbrž tu čáru nebo prostor, na nichž se plánuje zničení útočníka.

Podle názorů amerických vojenských odborníků může být mobilní obrana prováděna dvěma způsoby. Podle prvního způsobu se počítá s tím, že zaujatá postavení budou bránit jen omezené síly, při čemž hlavní síly jsou ponechány v druhém sledu (v záloze) a jsou připraveny k provedení protizteče. Tohoto způsobu má být používáno převážně na stupni divise—sbor.

Druhý způsob vedení mobilní obrany záleží v tom, že postup hlavního uskupení útočníka je plánovitě usměrňován do palebného pytle, kde je ničen údery do boku. S tímto způsobem má být počítáno převážně na stupni sbor—polní armáda, avšak nevylučuje se jeho provádění i na stupni pěší divise. Podle názorů amerických odborníků uvedených v časopise *Armor* je tento způsob doporučován zvláště pro vojska v západní Evropě.

První způsob mobilní obrany se provádí nejčastěji během obranného boje, kdy není čas k vybudování silných obranných postavení a k zřízení palebného pytle, v průběhu útoku při přechodném zaujetí obrany nebo při ústupu. Je výhodný zvláště v odkrytém, rovném terénu umožňujícím široký manévr druhých sledů (záloh) nebo při obraně při zvláštních podmínkách (obrana řeky, mořského pobřeží, v pouštích a stepích).

Na rozdíl od posícní obrany nemá hlavní pásmo obrany tři obranná postavení (první, druhé a třetí), nýbrž skládá se jen z předního obranného postavení, z několika mezilehlých postavení a z prostoru rozmístění záloh. Hloubka předního obranného postavení může být různá. Je-li tvořeno opěrnými body, může dosáhnout hloubky 2 až 3 km. Je-li tvořeno uzly odporu, dosahuje hloubky 4 až 6 km.

Opěrné body na prvním obranném postavení bývají obsazovány četami až zesílenými rotami. Uzly odporu budou pravděpodobně obsazovány bojovými skupinami. Vcelku lze počítat, že na stupni pěší divise budou přední

obránné postavení bránit asi dvě bojová skupení. Vede-li mobilní obranu obrněná divise, lze počítat na předním obranném postavení se dvěma až třemi zesílenými prapory mechanisované pěchoty. Zbývající síly a prostředky jsou u pěší i obrněné divise včleňovány do druhých sledů.

Mezilehlá postavení se obvykle skládají z opěrných bodů, někdy i z uzlů odporu. Bývají zřizována od sebe na vzdálenost 3 až 5 km. Zaujímají je jednotky z předního obranného postavení při vedení boje na zdrženou. Úkolem jednotek na předním obranném postavení je co největším odporem a bojem na zdrženou vyčerpávat protivníka a získávat tak čas pro přípravu druhých sledů (záloh) k provedení protizteče. Je nutno zdůraznit, že se boj na zdrženou vedený jednotkami z předního obranného postavení svým určením liší od běžného způsobu vedení boje na zdrženou, který se prováděl s cílem získat čas pro hlavní síly zaujímající obranu v hloubce. Boj na zdrženou v mobilní obraně se vede k vytvoření podmínek pro úspěšné provedení protizteče, jejímž cílem je zničit hlavní uskupení útočníka.

Proniknutí útočníka do obranné sestavy svazků (svazů) má být plánováno a řízeno. V každém případě je nutno zabránit příliš hlubokému průlomů. Časopis *Marine Corps Gazette* z června 1955 k tomu uvádí, že na stupni divise lze dovolit průlom útočníka nejvýše do hloubky 8 až 10 km, u armádního sboru do hloubky 20 až 25 km.

Protizteč druhých sledů se provádí za atomové podpory běžným způsobem.

Druhý způsob vedení mobilní obrany se provádí, je-li dost času a jsou-li výhodné terénní podmínky. Tento způsob vedení mobilní obrany má podle amerických názorů splnit tři základní úkoly: vlákat útočníka do hloubky obrany, úporně bránit příčná postavení a zabránit rozšíření vlnu do stran a za podpory atomových zbraní a letectva zabezpečit provedení protiztečí.

Vlákání útočníka do palebného pytle může být prováděno v libovolném směru. V obranném pásmu divise se obvykle palebný pytel zřizuje v obranném úseku jednoho nebo dvou bojových skupení. V obranném pásmu sboru může být palebný pytel zřízen v celém obranném pásmu divise, která je ve středu sestavy (tři divise v prvním sledu) nebo na boku bojové sestavy sboru. V obranném pásmu polní armády může být palebný pytel zřízen též v mezeře mezi dvěma sbory. Zvláštností ženíjního vybudování obrany při tomto způsobu je, že se přední obranné postavení a mezilehlá postavení zřizují jen v pásmu palebného pytle. Svazky, které vedou obranu na boku palebného pytle, budují posícní obranu. Na příčných postaveních se zřizují uzly odporu zaujímané bojovými skupením.

Jednotky v palebném pytli vedou boj na zdrženou. Po dosažení posledního mezilehlého postavení zaujímají úpornou obranu s cílem přinutit útočníka k zasazení dalších sledů a tím k většímu nahromadění sil a prostředků v palebném pytli.

Z toho, co bylo uvedeno, je zřejmé, že se druhý způsob organisování mobilní obrany liší od prvního tím, že dochází ke kombinaci posícní a mobilní obrany, jednotky vedoucí boj v palebném pytli kladou jen slabý odpor a protivník je ničen v dříve zvoleném prostoru.

Má-li splnit mobilní obrana svůj úkol, mají být vytvořeny takové podmínky, aby útočník byl přesvědčen, že útočí na posícní obranu. V amerických časopisech se však objevují názory, že se zaujímání mobilní obrany

projevuje určitými příznaky, podle kterých může útočník zjistit, že jde o mobilní obranu. Takovými příznaky např. mohou být:

— svazek vede obranu v širokém pásmu (divise asi 25 km), při čemž na předním okraji zůstávají jen slabé síly; obranná postavení jsou budována jen částečně, při čemž je však široce používáno minových zátarasů; obrana na předním obranném postavení není souvislá, nýbrž skládá se z jednotlivých opěrných bodů bráněných četou až rotou, vzdálených na 1 až 1,5 km jeden od druhého; na nejdůležitějších směrech mohou být též uzly odporu bráněné bojovými skupenými; mezi opěrnými body i před předním okrajem je hustá síť pozorovacích stanovišť; v druhém sledu obránce jsou značné síly (do dvou třetin všech sil a prostředků), především tankových; zvýšená činnost letectva; větší množství opěrných bodů a uzlů odporu tvořících palebný pytel apod.

K odstranění těchto příznaků mají jednotky provádějící mobilní obranu udržovat co nejprísnejší maskovací kázeň a utajení a provádět rozsáhlé klamání útočníka.

Způsob ženižního vybudování obrany z protiatomového hlediska a způsob zřizování zátarasů je v mobilní obraně obdobný jako v posiční obraně.

* * *

Cílem tohoto článku nebylo objasnit všechna hlediska velení americké armády na organisování soudobé obrany, nýbrž upozornit jen na některé názory, které byly předmětem diskusí v odborném vojenském tisku. Je nutno přitom si uvědomit, že obrana je zásadním problémem americké armády, neboť americká armáda kromě bojů v Koreji dosud žádné zkušenosti v tomto druhu boje nezískala. Proto ani v současné době nejsou všechny otázky obranného boje vyřešeny a jsou předmětem dalšího zkoumání.

Podle různých náznaků uveřejněných v tisku bude pravděpodobně v budoucnu vzhledem k zvýšené pohyblivosti útvarů a svazků čím dál více používáno mobilní obrany. Svědčí o tom i stálá pozornost, která je mobilní obraně věnována. Posiční obrany má být přitom používáno jen v systému mobilní obrany.